

4. Životní prostředí

Na vývoji životního prostředí v Karlovarském kraji je za uplynulých 20 let patrná snaha o postupný přechod ze strukturálně zatíženého uhelného regionu na krajinu s obnovenou přírodou. V rámci půdního fondu dochází k postupné rekultivaci rozsáhlých ploch po povrchové těžbě hnědého uhlí na Sokolovsku. Důležité postavení mají v kraji chráněná území, unikátní rašeliniště, minerální prameny a horské oblasti Krušných hor. Karlovarský kraj je druhým nejvíce zalesněným regionem v Česku a významně se podílí také na ekologickém zemědělství. Plocha půdy v ekologickém zemědělství stále roste a v současné době představuje čtvrtý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání.

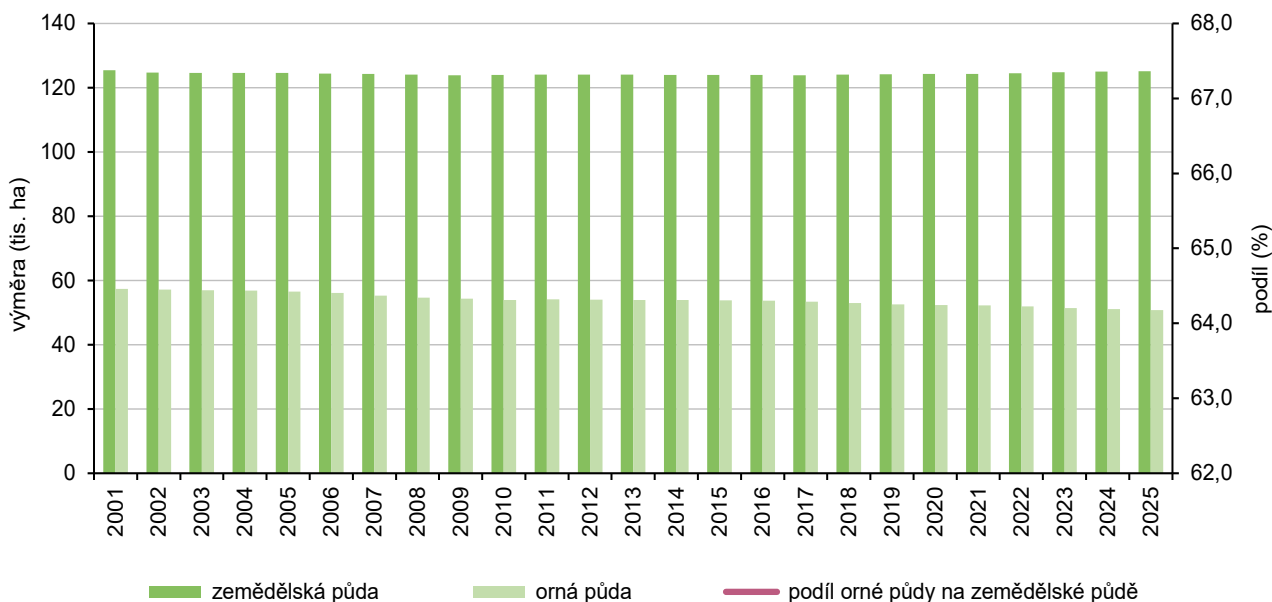
Za uplynulých 20 let zaznamenaly zásadní modernizaci vodovody a kanalizace, ta umožnila napojit drtivou většinu obyvatel na čistírny odpadních vod, kterými nyní prochází veškerá vypouštěná voda. Pokles průmyslové zátěže a plynofikace obcí také vedly k významnému snížení emisí znečišťujících látek. V odpadovém hospodářství se odpady posunuly od prostého skládkování směrem k intenzivnímu třídění. V současné době eviduje náš kraj nejnižší objem vyprodukovaného odpadu na 1 obyvatele v mezikrajském srovnání. Investice do životního prostředí v kraji za poslední dvě dekády rostou, a to jak z veřejných i soukromých zdrojů. Nejvyšší podíl z nich připadá na nakládání s odpadními vodami, ovzduší a klima.

Půdní fond

Podíl orné půdy na zemědělské půdě dlouhodobě ubývá...

Z celkové výměry kraje tvoří téměř dvě třetiny nezemědělská půda (62,2 %), tzn. lesní pozemky, zastavěné plochy a nádvoří, vodní a ostatní plochy. Zemědělská půda je tvořena ornou půdou, trvalými travními porosty, ovocnými sady, zahradami. Podíl orné půdy na zemědělské půdě dlouhodobě klesá, za posledních deset let tak došlo k jeho snížení téměř o tři procenta (o 2,8 %).

Graf 4.1. Výměra zemědělské a orné půdy v Karlovarském kraji

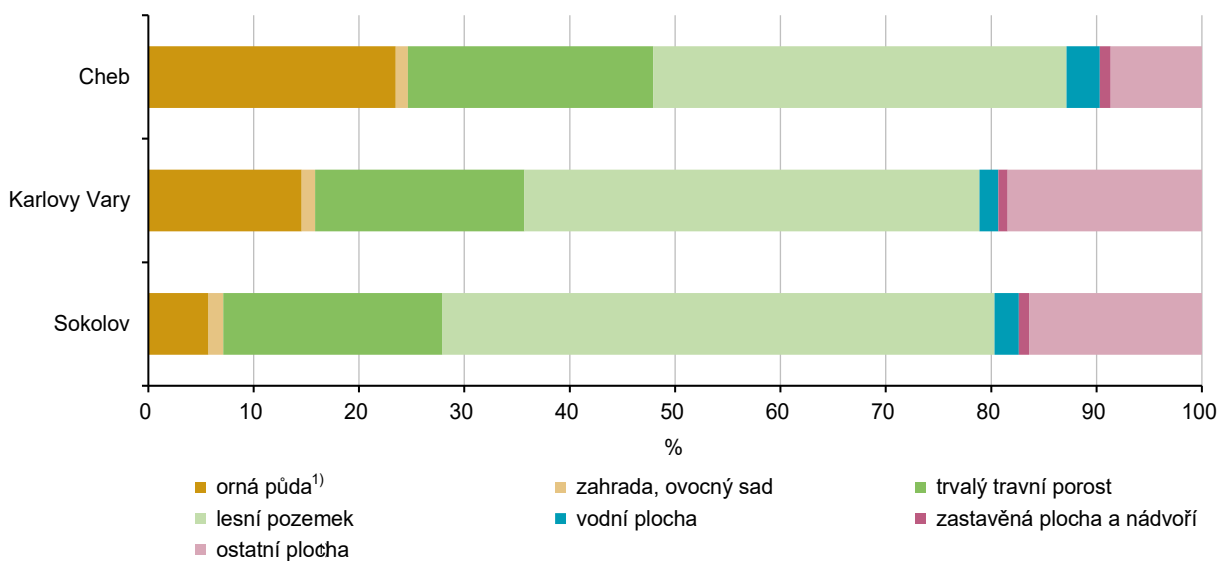

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Z pohledu meziokresního srovnání podílu orné půdy na celkové výměře kraje se nejvyšší podíl orné půdy nachází v okrese Cheb (23,5 %), naopak nejnižší v okrese

Sokolov (5,7 %). Tato skutečnost úzce souvisí zejména s rozsáhlou těžební činností v této oblasti, která i přes utlumující se těžbu hnědého uhlí stále pokračuje.

Graf 4.2 Struktura půdy podle okresů Karlovarského kraje k 31. 12. 2025

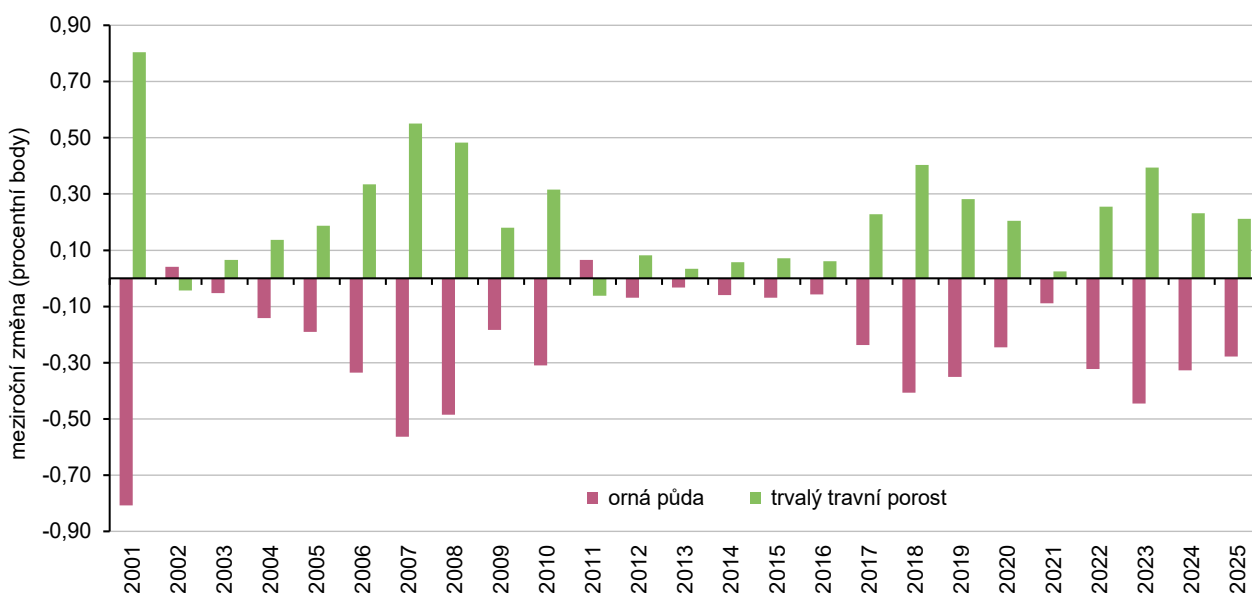
¹⁾ včetně chmelnic a vinic

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

... naopak podíl trvalých travních porostů stále roste.

Na úkor orné půdy se současně dlouhodobě zvyšuje podíl trvalých travních porostů. Ty v roce 2025 pokrývaly 21,2 % celkové výměry a za uplynulých dvacet let tak jejich podíl vzrostl o 1,8 procentního bodu.

Graf 4.3 Meziroční změna podílu orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Karlovarském kraji

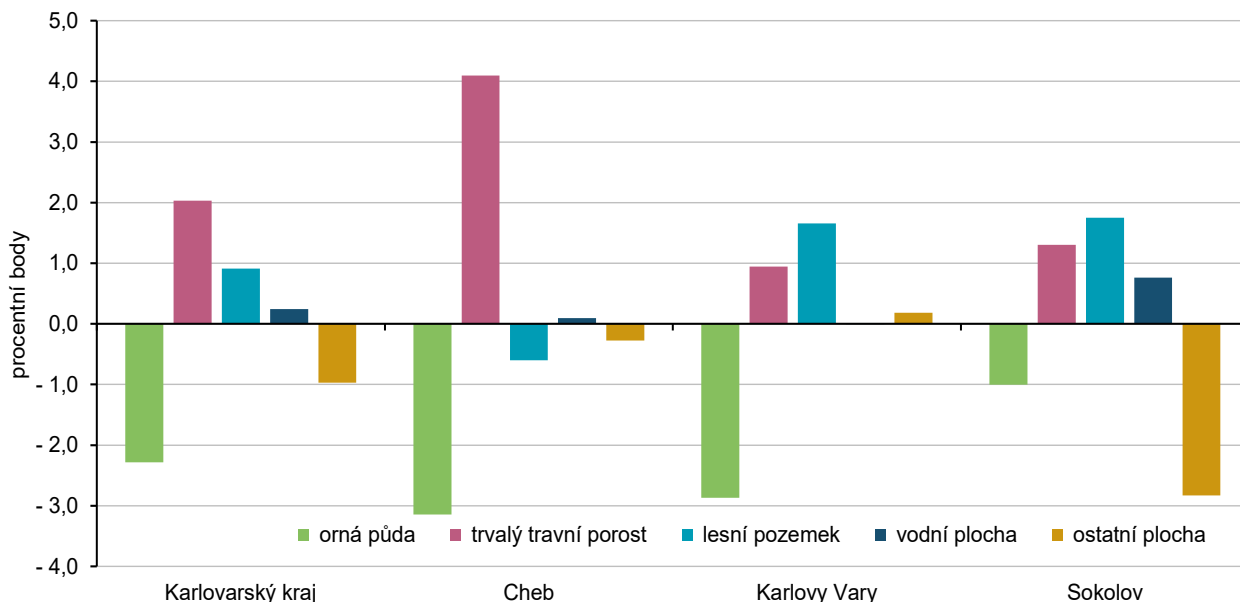

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Druhá nejvyšší zalesněnost v Česku.

Výměra nezemědělské půdy v kraji se dlouhodobě nemění a pohybuje se na úrovni téměř dvou třetin celkové výměry (62,2 %). Největší rozlohu zaujímají lesy. Jejich podíl činí 44,0 % celkové výměry, Karlovarský kraj je tak druhým nejzalesněnějším regionem Česka po Libereckém kraji (44,8 %) a oproti celorepublikovému průměru je jeho zalesněnost vyšší o 10 procentních bodů.

Graf 4.4 Změna podílů vybraných druhů půdy na celkové výměře okresů Karlovarského kraje za období 2001–2025

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Chráněná území

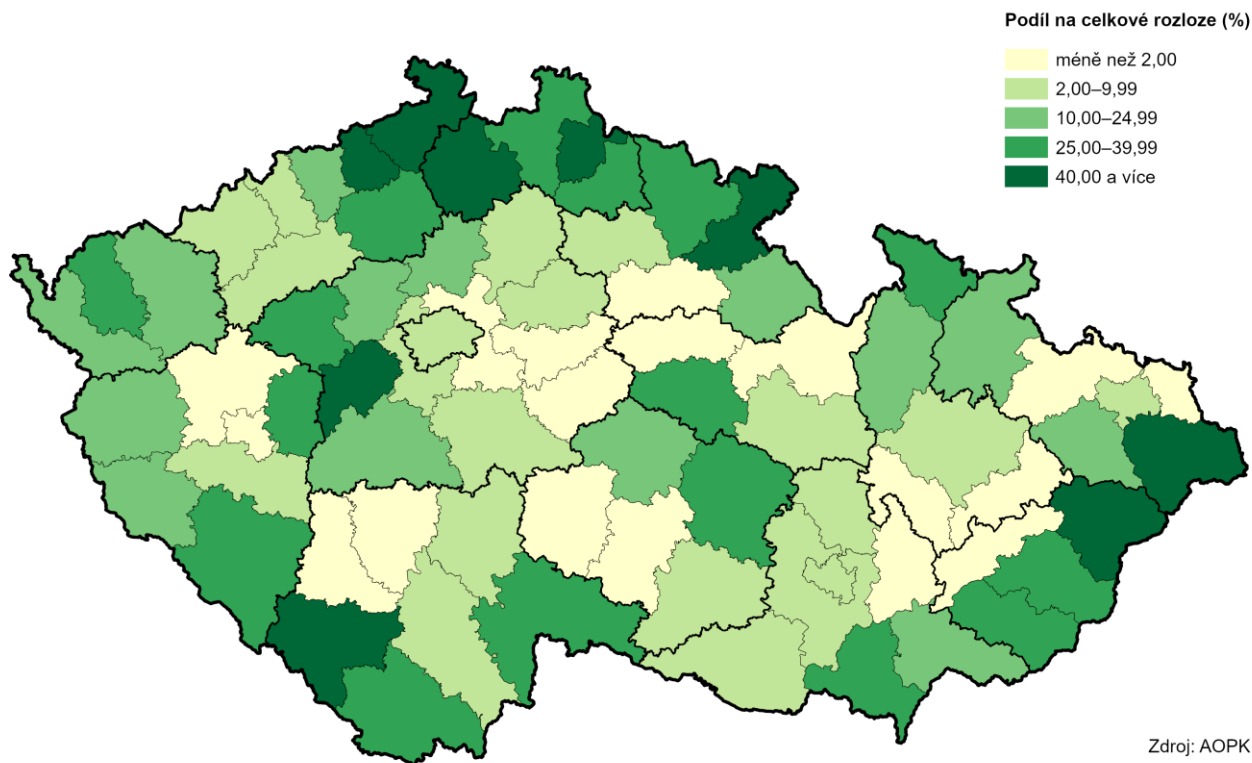
Chráněná území na pětinu rozlohy kraje.

Na území Karlovarského kraje se v roce 2025 nacházelo celkem 96 zvláště chráněných území, která zaujímají téměř pětinu celkové rozlohy kraje (19,7 %). Tento podíl je v mezikrajském srovnání šestý nejvyšší, vyšší podíl těchto území byl zaznamenán pouze v Libereckém, Zlínském, Ústeckém, Královéhradeckém a Jihočeském kraji.

V Karlovarském kraji se nachází rozsáhlá síť zvláště chráněných území. Z hlediska velkoplošné ochrany krajem prostupuje jediná chráněná krajinná oblast – CHKO Slavkovský les (celková rozloha 61 109 ha), která svou plochou zasahuje do všech tří okresů našeho regionu.

Jedním ze dvou typů chráněných území v rámci soustavy Natura 2000 (soustava chráněných území, která vytvářejí podle jednotných principů všechny státy Evropské unie) jsou také tzv. Ptačí oblasti. V současné době je v Česku vymezeno 41 ptačích oblastí, z nichž se na území Karlovarského kraje nachází tři, a to Doupovské hory, Západní Krušné hory a Novodomská rašeliniště – Kovářská.

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2025

Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky; se zohledněním vzájemných překryvů chráněných území (bez započtení maloplošných ZCHÚ ležících na území velkoplošných ZCHÚ)

Ekologické zemědělství

Ekologickému zemědělství se také říká biozemědělství či organické zemědělství. Je to zemědělská metoda, kdy se potraviny produkují za použití přírodních látek a procesů. Jeho smyslem je produkce zdravých a kvalitních potravin trvale udržitelným způsobem. Jde o způsob hospodaření založený na zásadách etického přístupu vůči chovaným zvířatům, ochrany životního prostředí, šetření neobnovitelných zdrojů, udržení biodiverzity a ochrany zdraví populace.

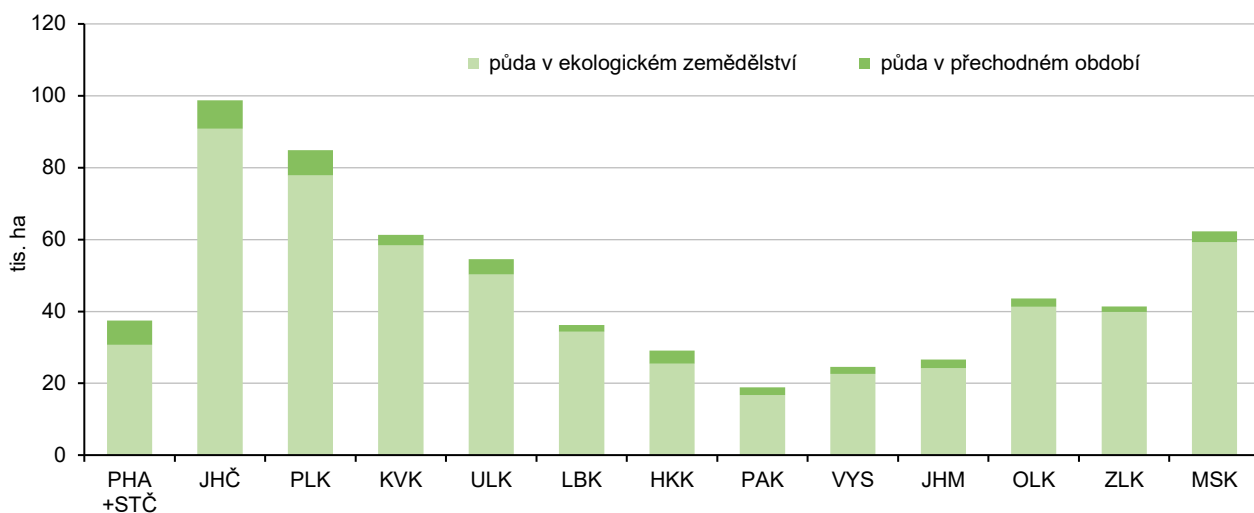
Podíl půdy v ekologickém zemědělství se meziročně mírně zvýšil.

V Karlovarském kraji hospodařili zemědělci v roce 2025 na 58 401 ha ekologické půdy, výměra půdy v ekologickém zemědělství tak doznala mírný meziroční nárůst o 2,4 %. Její podíl na celkové výměře zemědělské půdy se tak zvýšil ze 45,6 % v roce 2024 na 46,7 % v roce 2025. V témže roce se náš kraj podílel 10,2 % na výměře ekologicky obhospodařované půdy v celém Česku, což představuje čtvrtý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání. Vyšší hodnotu tohoto ukazatele vykázaly jen kraje Jihočeský, Plzeňský a Moravskoslezský.

Při pohledu na změnu výměry půdy v ekologickém zemědělství za uplynulou dekádu zjistíme, že se její plocha zvýšila v Karlovarském kraji o více než desetinu (12,9 %). Nejvýznamnější nárůst v mezikrajském srovnání evidoval Středočeský kraj, kde se navýšil tento ukazatel více než 2,3 krát (o 130,9 %).

Předtím, než je zemědělská půda certifikována jako ekologická, je nutné přeměnit ji způsobem uvedeným v žádosti o registraci na Ministerstvu zemědělství a zabezpečit odstranění vlivu negativních dopadů předchozí zemědělské činnosti na zemědělskou půdu, krajinu a životní prostředí. Tento režim se nazývá přechodné období a jeho doba je stanovena zákonem na 2 roky. V této době je zemědělec povinen dodržovat podmínky zákona o ekologickém zemědělství, ale produkty prozatím nejsou považovány za ekologické.

Graf 4.5 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2025

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Předtím, než je zemědělská půda certifikována jako ekologická, je nutné přeměnit ji způsobem uvedeným v žádosti o registraci na Ministerstvu zemědělství a zabezpečit odstranění vlivu negativních dopadů předchozí zemědělské činnosti na zemědělskou půdu, krajinu a životní prostředí. Tento režim se nazývá přechodné období a jeho doba je stanovena zákonem na 2 roky. V této době je zemědělec povinen dodržovat podmínky zákona o ekologickém zemědělství, ale produkty prozatím nejsou považovány za ekologické.

Meziroční pokles podílu půdy v přechodném období.

Výměra půdy v tzv. přechodném období činila v Karlovarském kraji v roce 2025 celkem 2 887 ha, ve srovnání s předcházejícím rokem tak došlo k jejímu poklesu (o 7,4 %). Výměra půdy v přechodném období doznala meziroční snížení ve většině regionů Česka, přičemž v našem kraji byl tento pokles nejnižší. Naopak nejvyšší meziroční pokles podílu půdy v přechodném období zaznamenal Plzeňský kraj, ve kterém tento ukazatele poklesl více než o polovinu (o 52,1 %).

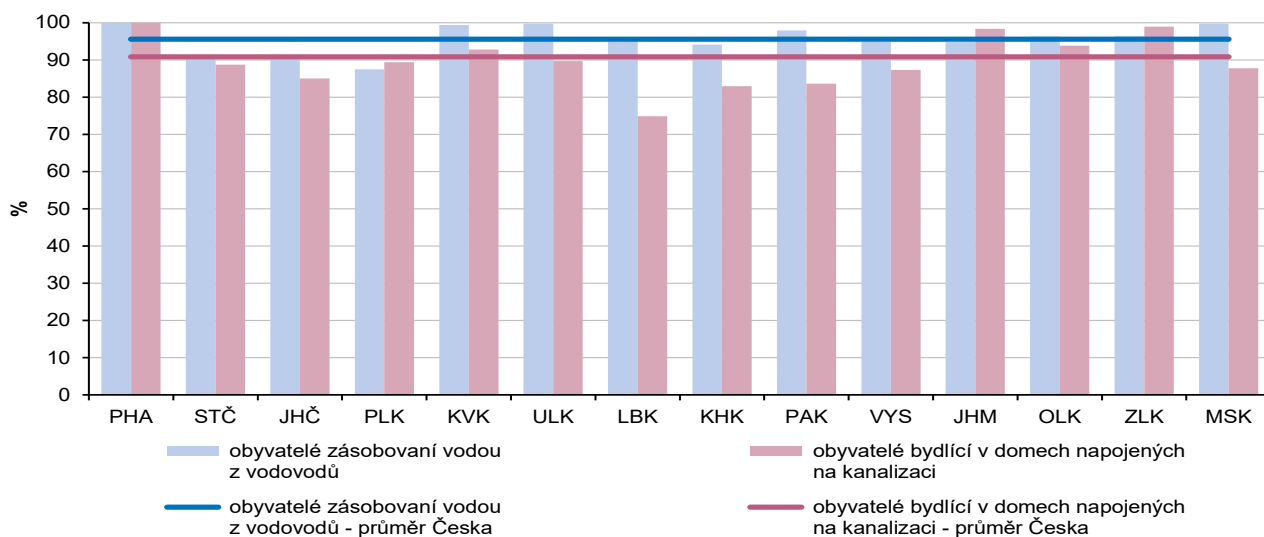
Vodovody a kanalizace

Čtvrtý nejvyšší meziroční nárůst množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele denně.

Z celkového počtu obyvatel v kraji bylo v roce 2025 99,4 % obyvatel zásobováno vodou z veřejného vodovodu. Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele denně se meziročně zvýšilo, s výjimkou Ústeckého kraje a hl. města Prahy, ve všech regionech Česka. Ve srovnání s ostatními kraji bylo v Karlovarském kraji navýšení tohoto ukazatele druhé nejvyšší (o 2,8 %, z 81,7 litru vody v roce 2024 na 84,0 l vody fakturované domácnostem na 1 os/den v roce 2025). V průměru bylo domácnostem na 1 obyvatele našeho regionu vyfakturováno o 5,7 l vody denně méně, než činil celorepublikový průměr. Nejvyšší nárůst ve srovnání s předchozím obdobím zaznamenal kraj Olomoucký a Kraj Vysočina (nárůst o 6,8; resp. 4,6 %).

Specifickém množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele naopak mírně pokleslo v Ústeckém kraji a hl. městě Praze.

Graf 4.6 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2025

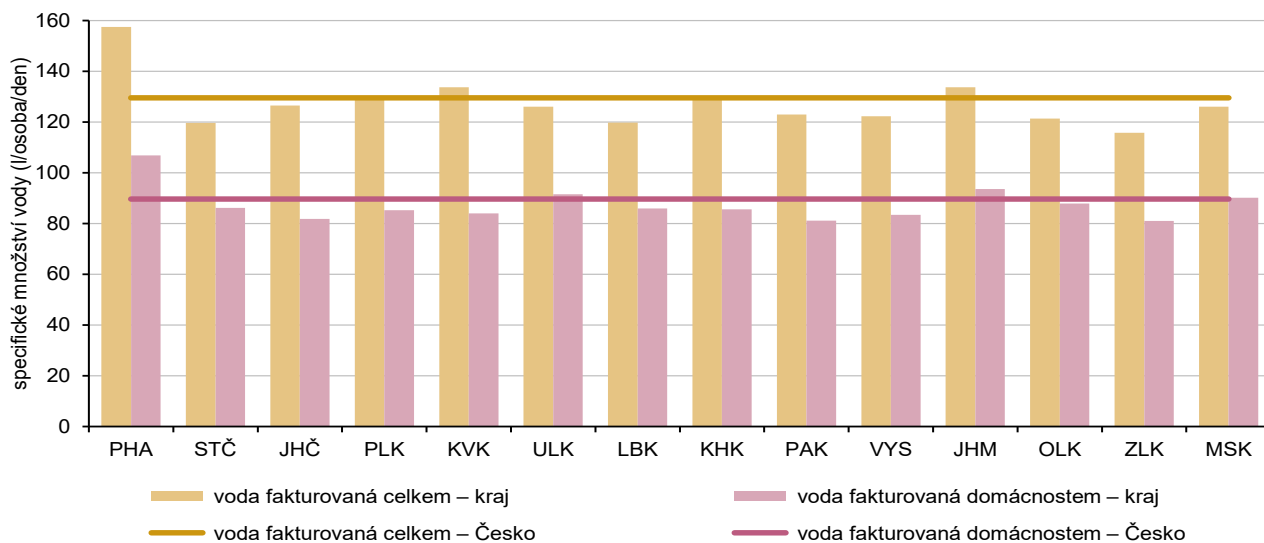

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Čtvrtý nejvyšší podíl obyvatel připojených na veřejnou kanalizaci.

V Karlovarském kraji je 92,8 % obyvatel bydlících v domě napojeno na veřejnou kanalizaci, po kraji Zlínském, Olomouckém a hl. městě Praze jde o čtvrtý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání. Hl. město Praha je jediné, ve kterém jsou na veřejnou kanalizaci napojeni všichni jeho obyvatelé. Vysoký podíl obyvatel kraje trvale bydlících v domech je napojen i na veřejnou kanalizaci s koncovou čističkou odpadních vod. Na tu bylo v roce 2025 napojeno 92,8 % obyvatel, což představuje, druhou nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání. Napojení všech svých obyvatel vykázalo v roce 2025 pouze hl. město Praha. V celém Česku činí tento podíl 87,2 %, což je o 5,5 procentního bodu méně než v našem kraji.

Graf 4.7 Specifické množství fakturované vody podle krajů v roce 2025

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Veškerá voda vypouštěná do kanalizace prochází čističkami odpadních vod.

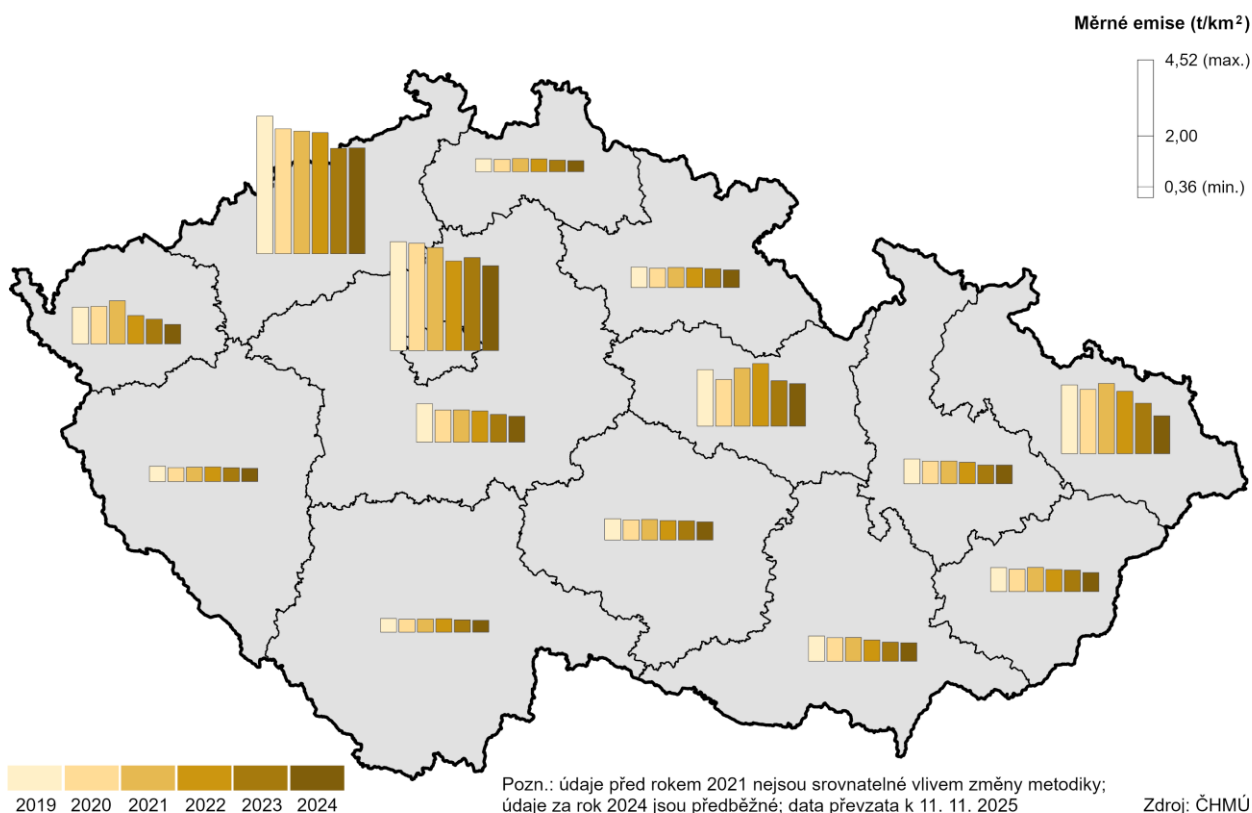
V roce 2025 bylo v Karlovarském kraji 109 čistíren odpadních vod s celkovou kapacitou 121,0 tisíc m³ na den. Oproti minulému roku tak 4 čističky přibýly a zvedla se také jejich kapacita (o 174 m³ na den). Veškerá voda vypouštěná do kanalizace v Karlovarském kraji prochází čističkami odpadních vod (100,0 %). V mezikrajském srovnání je Karlovarský kraj a hl. město Praha jediní, kde prochází čističkami odpadních vod všechna voda vypouštěná do kanalizace.

Emise

V souvislosti s členstvím České republiky v Evropské unii tak Česká republika přistoupila k Úmluvě o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím přes hranice a podléhá tak povinnosti vykazovat roční údaje o emisích. Mezi základní strategické dokumenty v oblasti zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí ze zdrojů znečišťování ovzduší patří „Národní program snižování emisí České republiky“, který je průběžně aktualizován a vyhodnocován.

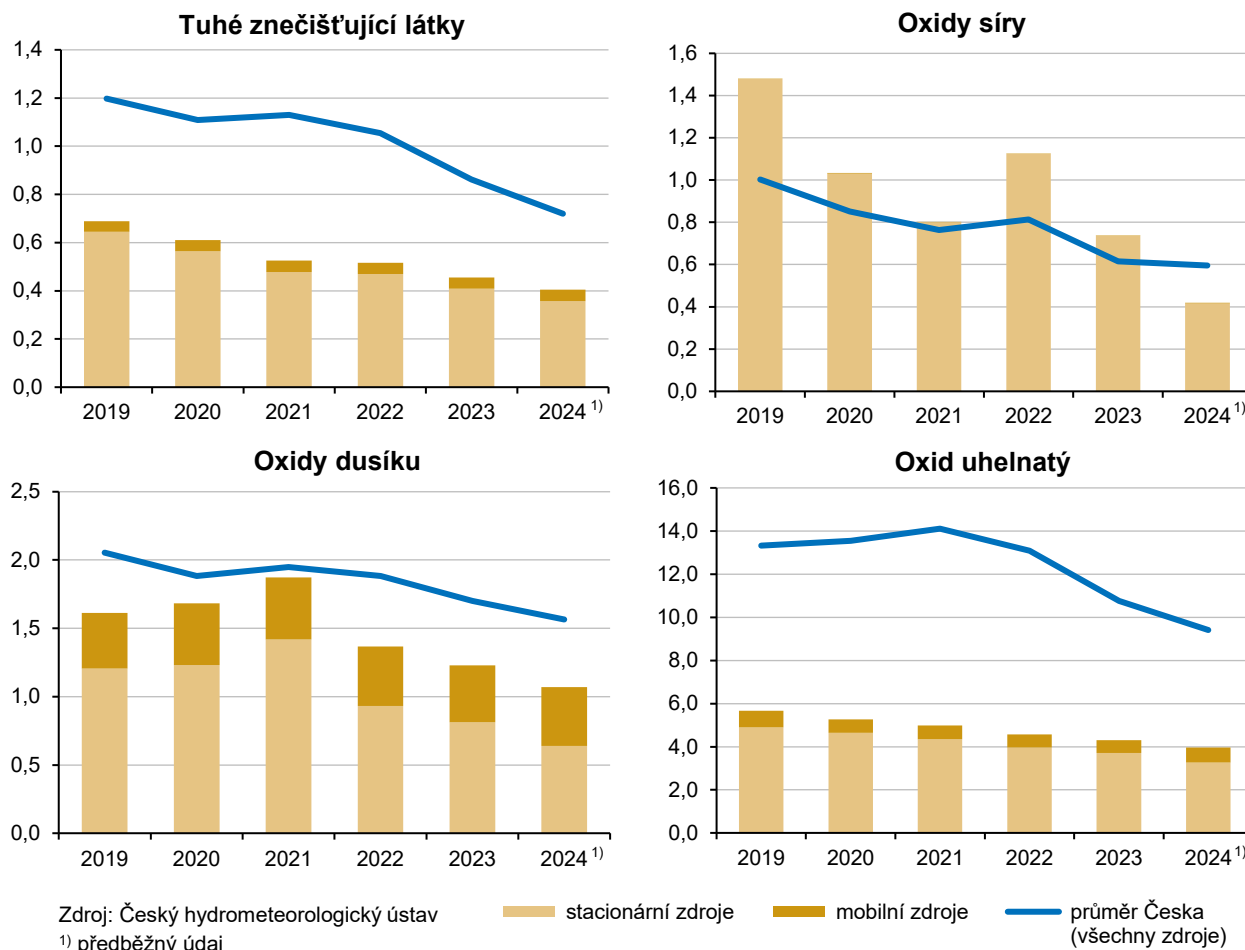
Znečištění ovzduší je monitorováno sítí měřicích stanic a plošné hodnocení emisí probíhá dle jednotlivých skupin producentů znečištění (REZZO 1–4). Pro vyhodnocení úrovně znečištění ovzduší v Česku došlo v posledních letech k řadě metodických změn. V souvislosti s emisní inventurou v roce 2020 byly zpřesněny výpočty a odhady emisí z dopravy a ze spalování v domácnostech. Emisní bilance zdrojů REZZO 1 zahrnuje od r. 2019 také emise vykázané tzv. přemístitelnými zdroji, jejichž provoz může být v průběhu roku na několika místech. Jedná se především o recyklační linky stavebních hmot.

Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2019 až 2024

Celková bilance emisí za Česko je vyšší než součet bilancí za všechny kraje. Důvodem je, že některé emisní zdroje nelze z důvodu nedostatečných statistických údajů rozdělit do jednotlivých krajů, a tak se vykazují pouze na úrovni Česka. Jedná se například o emise z cigaret, ohňostrojů nebo o rozdíly mezi modelovým výpočtem spotřeby paliv po krajích a celorepublikovými údaji energetické bilance.

Graf 4.8 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Karlovarském kraji (t/km²)

Dlouhodobě pokračují snahy o snižování emisí.

Stejně jako ostatní regiony, tak i Karlovarský kraj se snaží snižovat emise sledovaných látek, a to zejména vlivem velkých stacionárních zdrojů. Měrné emise tuhých znečišťujících látek, oxidů dusíku, oxidu uhelnatého i siřičitého vykazují dlouhodobě klesající trend. Tento trend je celorepublikový a o snižování emisí tak usilují všechny kraje bez výjimky.

Poslední dostupná data z roku 2024 ukazují, že Karlovarský kraj vyprodukoval v celorepublikovém srovnání nejnižší objem měrných emisí oxidu uhelnatého (3,27t/km²) ze všech regionů Česka. S vyprodukovaným množstvím měrných emisí oxidu dusíku (0,64 t/km²) obsadil náš region páté místo pomyslného žebříčku. Tradičně nejvyšší hodnoty tohoto druhu emisí vykazuje dlouhodobě hl. město Praha, např. ve srovnání s Karlovarským krajem jsou čtyřnásobně vyšší.

Odpady

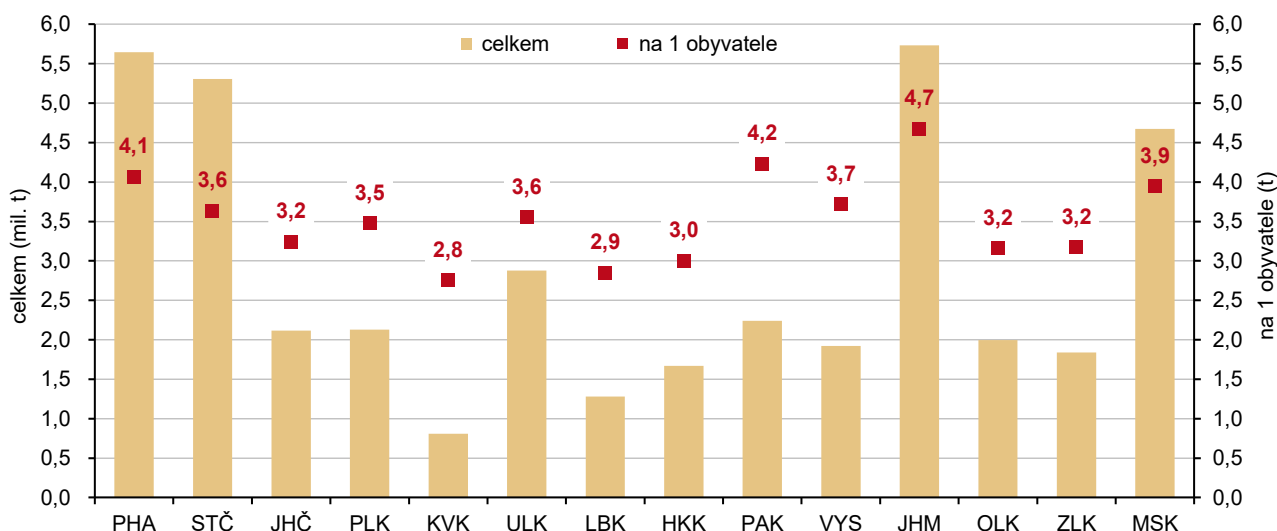
Nový zákon o odpadech přinesl řadu změn.

Dne 1. ledna 2021 nabyl účinnosti nový zákon o odpadech č. 541/2020 Sb., který byl přijat v návaznosti na právní předpisy Evropské unie z tzv. balíčku oběhového hospodářství. Nový zákon o odpadech obsahuje oproti předchozí právní úpravě několik významných změn, které se dotknou nejen běžných občanů, ale především podnikatelů a obcí. Přináší řadu nových povinností pro původce odpadu, reguluje problematiku tzv. černých skládek, nově ukládá povinnost obcím určit místa pro oddělené soustředování recyklovatelných složek komunálního odpadu (tzn. nebezpečného odpadu, papíru, plastů, skla, kovů, biologického odpadu, jedlých olejů a tuků) a upravuje také mj. metodiku vybírání poplatků za komunální odpad.

Nejnižší objem vyprodukovaného odpadu celkem na 1 obyvatele v mezikrajském srovnání.

V našem regionu bylo v roce 2024 nashromážděno celkem 808 283 tun odpadu, z toho 3,9 % představoval nebezpečný odpad. Ve srovnání s předchozím rokem tak objem vyprodukovaného odpadu zaznamenal pokles, a to o 16,1 %. Množství vyprodukovaného odpadu meziročně pokleslo v pěti krajích Česka, v našem regionu však byl tento propad ze všech krajů nejvýraznější. V přepočtu na 1 obyvatele našeho regionu připadalo 2 756 kg odpadu, což představuje v mezikrajském srovnání nejnižší hodnotu, která nedosahuje na celorepublikový průměr o 940 kg.

Graf 4.9 Produkce odpadů celkem podle krajů v roce 2024

Třetí nejnižší hodnota objemu nebezpečného odpadu na 1 obyvatele.

Náš kraj zaznamenal dobrý výsledek také v objemu nebezpečného odpadu. V průměru připadá na 1 obyvatele našeho regionu 106 kg nebezpečného odpadu, což představuje třetí nejnižší hodnotu tohoto ukazatele v mezikrajském srovnání. Méně nebezpečného odpadu na 1 obyvatele zaznamenal pouze Plzeňský a Jihočeský kraj (91; resp. 101 kg).

Komunálním odpadem se rozumí odpad z provozu domácností, odpad z čištění veřejných komunikací a prostranství, odpad z údržby veřejné zeleně a odpad živnostenského charakteru (odpad podobný komunálnímu odpadu, který vzniká z nevýrobní činnosti a provozu živností, úřadů a škol). V posledních několika letech produkce komunálního odpadu v našem regionu kolísá.

Produkce komunálního odpadu se meziročně zvýšila o desetinu.

V roce 2024 bylo v Karlovarském kraji vyprodukováno celkem 146 826 tun komunálního odpadu. Ve srovnání s předchozím rokem se tak celková produkce tohoto odpadu navýšila o více než desetinu (o 10,8 %) a představovala 501 kg odpadu na 1 obyvatele. Ve srovnání s předchozím obdobím tak došlo k významnému nárůstu produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v našem regionu o 11,5 %, resp. o 51 kg.

Karlovarský kraj vykázal pátou nejnižší produkci komunálního odpadu na 1 obyvatele.

V celorepublikovém srovnání se produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele meziročně zvýšila ve většině regionů Česka. Mírně nižší hodnoty v porovnání s předchozím obdobím zaznamenalo v roce 2024 pouze hl. město Praha a Královéhradecký kraj. Naopak výrazný nárůst v produkci komunálního odpadu na 1 obyvatele vykázal kraj Moravskoslezský a Pardubický, kde se hodnota tohoto ukazatele zvýšila více než o čtvrtinu a v Pardubickém kraji vzrostla o pětinu (o 28,4; resp. 19,9 %).

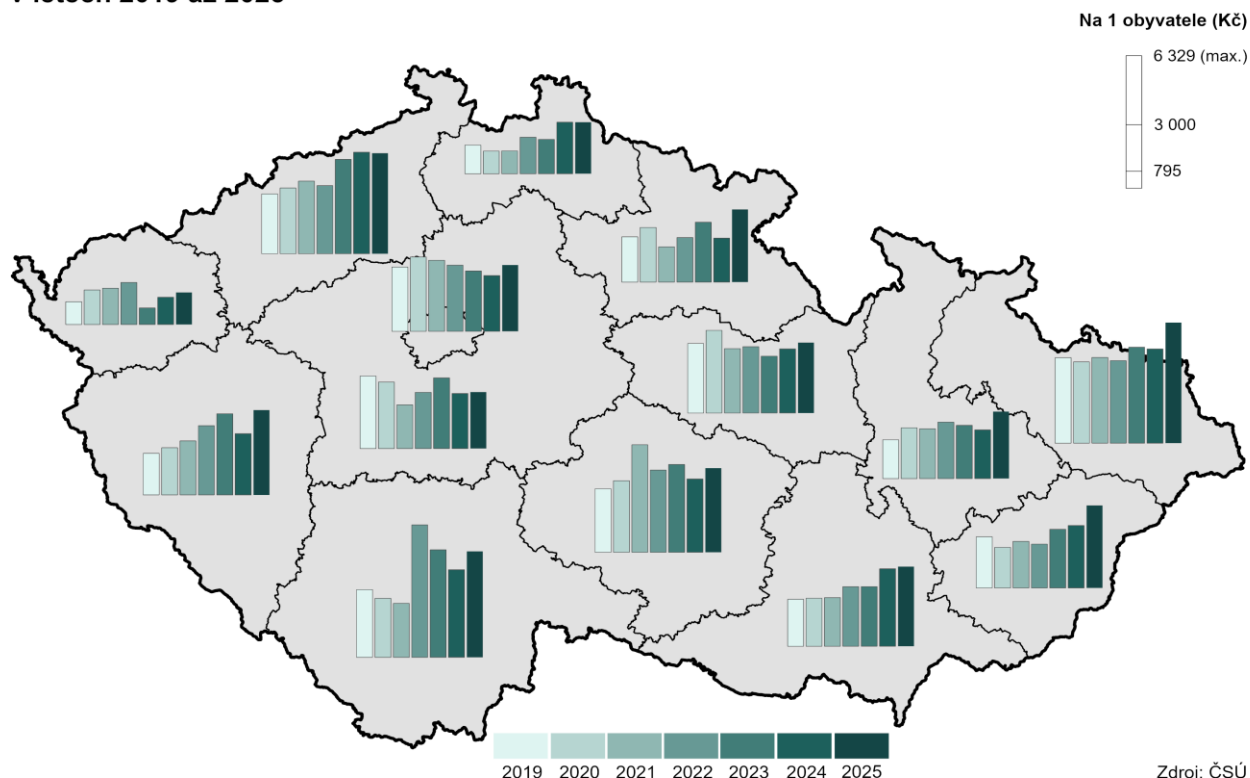
Objem produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v našem kraji byl v celokrajském srovnání pátý nejnižší a meziročně tak přišel o první místo v mezikrajském žebříčku. Na celorepublikový průměr nedosahovala hodnota tohoto ukazatele o 40 kg na 1 obyvatele. Nejvíce komunálního odpadu na 1 obyvatele vyprodukoval Moravskoslezský kraj (651 kg).

Výdaje na ochranu životního prostředí

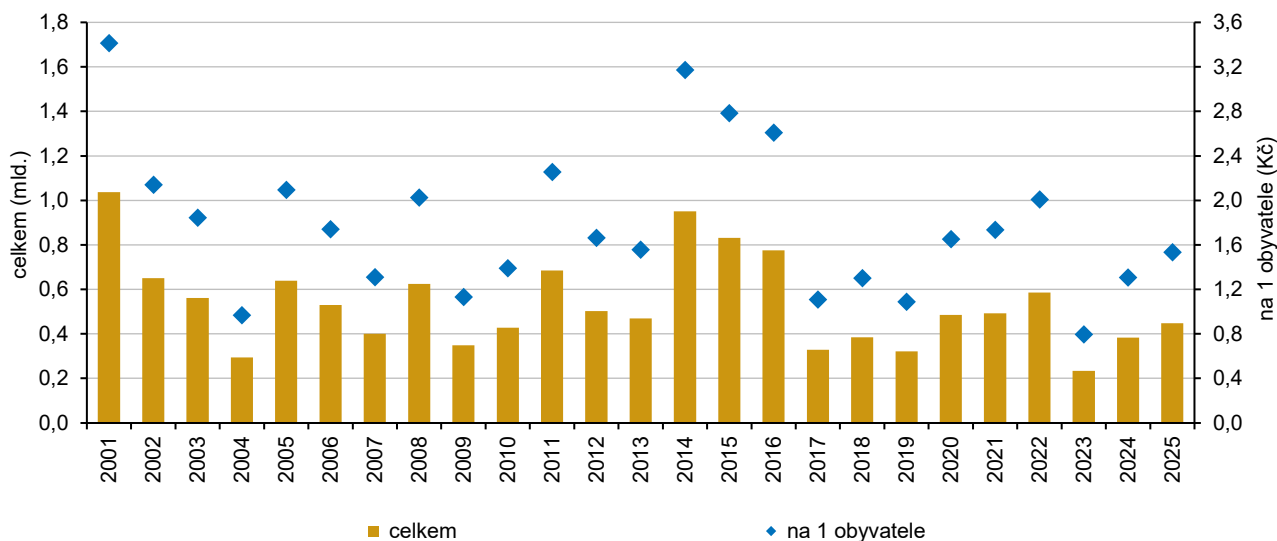
Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora se meziročně mírně navýšily.

Objem investic vynaložených na ochranu životního prostředí podle sídla investora v Karlovarském kraji, po výrazném propadu v roce 2023 o téměř dvě třetiny (o 62,3 %), doznaly naopak v roce 2025 mírný meziroční nárůst (o 7,8 %, tj. z 338,0 mil. Kč v roce 2024 na 364,4 mil. Kč v roce 2025).

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2019 až 2025

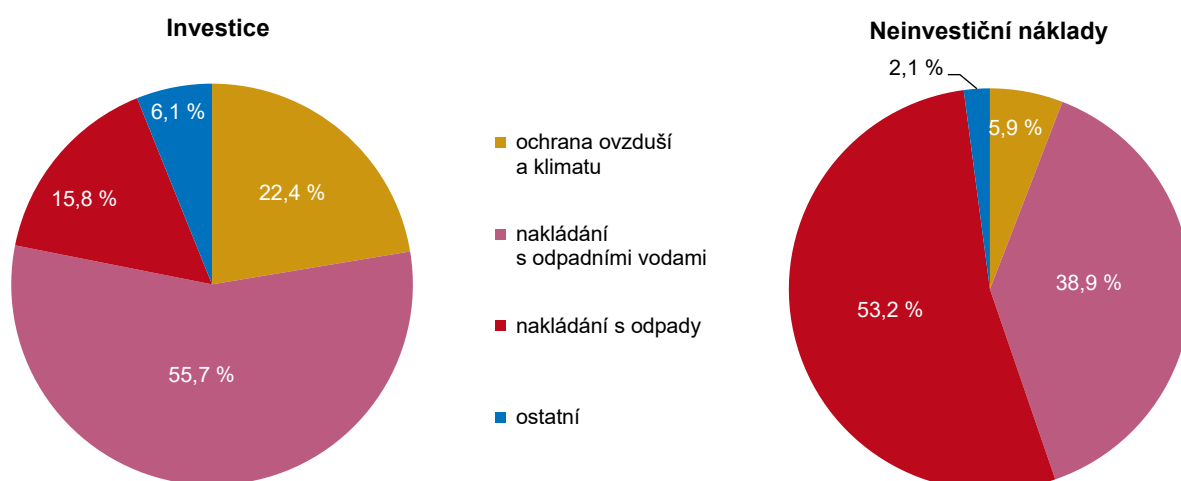

Graf 4.10 Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v Karlovarském kraji

Největší podíl z celkových investic na ochranu životního prostředí připadl na nakládání s odpadními vodami (42,5 %). Tyto investice tvořily největší podíl i přesto, že jejich objem meziročně výrazně klesl, a to dokonce o 37,4 procentního bodu. Výdaje na ochranu ovzduší a klimatu tvořily 5,8 %, což představuje ve srovnání s předchozím obdobím mírný pokles o 1,7 procentního bodu. Naopak výrazný nárůst zaznamenala oblast nakládání s odpady, které tvořily 41,1 % z celkových investic na ochranu životního prostředí. Ve srovnání s minulým rokem se jejich podíl navýšil o 31,8 procentního bodu a staly se druhou nejvýznamnější složkou těchto ekologických investic.

Graf 4.11 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Karlovarském kraji (průměr let 2019–2025)

Hodnota investic vynaložených na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele doznala meziroční nárůst.

Investice do ochrany životního prostředí vynaložené na 1 obyvatele v našem regionu v roce 2025 meziročně vzrostly o 17,4 %. Tento pozitivní trend zasáhl téměř celé Česko, neboť objem finančních prostředků investovaných do této oblasti se navýšil téměř ve všech regionech Česka. K mírnému meziročnímu poklesu investic určených na ochranu životního prostředí došlo pouze v Ústeckém a Libereckém kraji.

Naopak suverénně největší nárůst ve srovnání s předchozím obdobím zaznamenal Královéhradecký kraj, kde se objem těchto investic navýšil téměř o dvě třetiny (o 65,4 %).

V celém Česku vzrostl objem vynaložených finančních prostředků na ochranu životního prostředí dle místa investice na 1 obyvatele meziročně průměrně o 17,0 %.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí mírně vzrostly.

Neinvestiční náklady v našem regionu, vzniklé v souvislosti s ochranou životního prostředí, podle kraje sídla investora ve srovnání s předchozím rokem mírně vzrostly (o 4,4 %) a v roce 2025 tak dosáhla jejich výše 1 887,5 mil. Kč. Více než polovina jich souvisela s nakládáním s odpady (59,1 %) a více než třetina s odpadními vodami (36,0 %). Náklady spojené s ochranou ovzduší tvořily nejmenší podíl, a to pouze 2,6 % z celkových neinvestičních nákladů.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora meziročně vzrostly ve všech regionech Česka bez výjimky. Nejvyšší nárůst napříč regiony, zaznamenalo hl. město Praha (o 19,2 %). V Karlovarském kraji výše těchto nákladů vzrostla mírně (o 4,4 %) a mezikrajském srovnání šlo o vůbec nejnižší nárůst tohoto ukazatele, který převýšil celorepublikový průměr o 5,0 procentního bodu.

Graf 4.12 Investice na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora v Karlovarském kraji

